

I. Ochrona środowiska

1.1 Ochrona powietrza atmosferycznego

Najbardziej dotkliwą uciążliwością w Krakowie jest zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego związane z emisją pyłów z krakowskich zakładów przemysłowych i komunalnych, a także oddziaływaniem zakładów przemysłowych Śląska. Emisja pyłów z zakładów przemysłowych i komunalnych w 1993 r. w porównaniu z rokiem poprzednim spadła o ok.17,9 % /w tym HTS o 27,9 %/.

Ponieważ emisja gazów z zakładów przemysłowych w roku 1993 obliczona była wg nowej metody /pro f. Słupka/, dane te są nieporównywalne z danymi roku poprzedniego. Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego w 1993 roku związane było z zakończeniem realizacji inwestycji takich jak:

- uruchomienie instalacji kondycjonowania spalin na kotle nr 8 Siłowni Huty im. T .Sendzimira /redukcja emisji pyłów ok.600 ton/rok/,
- uruchomienie elektrofiltru Hali Namiarowej Wielkiego Pieca nr 5 HTS /redukcja emisji pyłów ok.200 ton/ rok/,
- modernizacja instalacji zraszania w wieżach gaśniczych Zakładu Koksochemicznego HTS /redukcja emisji pyłów o ok.10 ton/rok i zanieczyszczeń gazowych o 95 ton/rok/,
- wyłączenie z eksploatacji Odlewni Żeliwa Zakładu Mechaniczno-Odlewniczego HTS /redukcja emisji pyłów ok.50 ton/ rok/,
- uruchomienie instalacji kondycjonowania spalin bloków energetycznych w Elektrowni Kraków SA /redukcja emisji pyłów ok.3000 ton/rok/,
- wprowadzenie produkcji płyt bezołowiowych w Zakładzie Doświadczalnym Instytutu Szkła i Ceramiki przy ul. Lipowej /redukcja emisji związków ołowiu o ok. 10 ton/rok/,
- wprowadzenie instalacji do absorpcji chlorowodoru w Krakowskich Zakładach Art. Gospodarstwa Domowego DOMGOS ul. Romanowicza /redukcja emisji HCL o ok.5 ton/rok /,
- wprowadzenie nowych technologii lakierniczych w Krakowskich Zakładach Meblowych /redukcja emisji substancji organicznych ok.35 ton/rok/,
- wprowadzenie nowej, niskotemperaturowej metody produkcji fosforanów paszowych w Zakładach Przemysłu Nieorganicznego BONARKA /redukcja emisji fluorowodoru ok. 10 ton/rok/,
- likwidacja uciążliwej kotłowni węglowej w Browarze przy ul. Lubicz poprzez uruchomienie kotłowni opalanej olejem niskosiarkowym /redukcja emisji pyłów ok. 60 ton/rok i gazów ok.150 ton/rok/,
- likwidacja osiedlowej kotłowni Azory III /redukcja emisji pyłów ok. 150 ton rok i zanieczyszczeń gazowych ok. 120 ton/rok/, - likwidacja kotłowni MPEC "Bronowice Północ" ul.Czepca /redukcja emisji pyłów ok.10 ton/rok i zanieczyszczeń gazowych ok.40 ton/rok/,
- likwidacja ok.50 kotłowni lokalnych na terenie Krakowa /redukcja emisji pyłów ok.250 ton/rok i zanieczyszczeń gazowych ok.250 ton/rok/, w tym m.inn. kotłowni. Drukarni Kolejowej, fabryki Kosmetyków Florina, Krakowskiego Centrum Rehabilitacji, Szpitala MSW, Szpitala im. Babińskiego, Ogrodu Botanicznego.

Aktualnie prawie połowa niezbędnej do ogrzewania energii cieplnej produkowana i jest w nieekonomicznych, uciążliwych dla środowiska kotłowniach lokalnych oraz domowych paleniskach węglowych paliwem stałym, paliwem ciekłym, energią

elektryczną lub gazem. Ponad 600 kotłowni i 60% palenisk piecowych jest zlokalizowanych w centrum miasta. Powyższe źródła ciepła o niskich kominach i małej sprawności energetycznej, nie posiadają żadnych urządzeń odpylających, emitując zanieczyszczenia do atmosfery,

Likwidacja źródeł "niskiej emisji" jest jednym z podstawowych kierunków działań władz miasta, czemu służyć ma rozbudowa centralnych źródeł ciepła i magistralnych sieci ciepłych.

W roku 1993 emisja pyłów oraz emisja gazów z kotłowni lokalnych i pieców domowych spadła w stosunku do 1992 r. odpowiednio o ok. 5,8% i 5,2%.

Istotne znaczenie dla poprawy sytuacji w zakresie zanieczyszczenia środowiska ma możliwość rozstrzygania różnorodnych interesów Gminy i użytkownika terenu w procesie inwestycyjno-budowlanym, już na etapie postępowania lokalizacyjnego inwestycji o znaczeniu lokalnym. Uprawnienia te są w pełni wykorzystywane przez władze miasta, które w 1993 r. zajęły w 62 przypadkach negatywne stanowisko odnośnie lokalizacji inwestycji naruszających obowiązujące wymogi dotyczące ochrony środowiska.

1.2 Ochrona powierzchni ziemi

W aglomeracji krakowskiej powstaje rocznie ok. 250.000 t odpadów komunalnych (średnio 1 mieszkaniec Krakowa produkuje w roku 0,34 tony odpadów). Zorganizowanym wywozem odpadów wg wstępnej oceny objętych jest ok. 60% budynków. System zbiórki odpadów uzależniony jest od warunków miejscowych, szczególnie od rodzaju zabudowy miejskiej. Gromadzenie odpadów odbywa się bez wstępnej segregacji. Odpady z budynków nie objętych zorganizowanym wywozem śmieci trafiają na dzikie wysypiska. Problem ten w świetle bardzo ogólnych przepisów obowiązujących w naszym kraju jest trudny do opanowania. Podjęta w 1993 roku przez władze miasta uchwała w sprawie ochrony środowiska przed odpadami komunalnymi i fekaliami oraz utrzymania czystości na terenie miasta Krakowa reguluje zasady i sposób gromadzenia, usuwania oraz unieszkodliwiania odpadów komunalnych stałych i płynnych a także utrzymania czystości i należytego stanu porządkowego na terenie miasta Krakowa.

Wywozem odpadów komunalnych z terenu miasta Krakowa zajmuje się szereg firm: Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Spółka z o.o., Zakład Gospodarki Komunalnej I i II, Firma Handlowo-Usługowa S.C., Firma Usług Porządkowych "Smog", Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe "Orient", Biuro Obsługi Budownictwa "Rokita", Spółdzielnia Usług Przewozowych "Wisła", Zakład Usług Komunalnych "Delta" S.C., S.M. "Podgórze" oraz inne przedsiębiorstwa, spółdzielnie, prywatne podmioty, spółki posiadające specjalistyczny tabor samochodowy.

Aktualny system gromadzenia, zagospodarowania i utylizacji odpadów komunalnych jest nieodpowiedni.

Dochodzi do tego jeszcze trudna sytuacja w pozyskiwaniu terenów pod nowe wysypiska. Wymusza to konieczność ustalenia kierunków utylizacji odpadów w naszym mieście. Podjęte zostały działania zmierzające do budowy zakładu utylizacji odpadów komunalnych.

W fazie opracowania znajduje się feasibility study gospodarki odpadami komunalnymi.

Odpady komunalne Krakowa gromadzone są na wysypisku Barycz, które jest eksploatowane od 1974 roku. Wysypisko to zlokalizowane jest na terenach poeksploatacyjnych Kopalni Soli Wieliczka. Jego powierzchnia całkowita wynosi 33 ha, z tego 16,5 ha wypełnione jest odpadami. Obecnie odpady składowane są na powierzchni ok. 9 ha. Administracją wysypiska i jego eksploatacją zajmuje się Miejskie Przedsiębiorstwo Oczyszczania Spółka z o.o. Lokalizacja wysypiska oraz sposób gromadzenia odpadów został oprotestowany przez okolicznych mieszkańców.

Jego eksploatacja, zgodnie z podjętymi ustaleniami, winna być zakończona w 1996 roku.

Niezależnie od tego zostały wykonane prace zabezpieczające przed skutkami uciążliwości wysypiska, polegające m. innymi na:

- podłączeniu do sieci wodociągowej dalszych 7 budynków położonych w strefie ochronnej,

- poszerzeniu pasa zieleni izolacyjnej od ul. Krzemienieckiej o 1,8 ha,
- zakupie sprzętu niezbędnego do prawidłowej eksploatacji wysypiska,
- wybudowaniu zaplecza technicznego z uruchomieniem m. innymi myjni podwozi samochodowych.

Ponadto kontynuowane są prace rekultywacyjne wraz z odgazowaniem części wysypiska.

1.3 Ochrona wód

Stan oczyszczania ścieków komunalnych, odprowadzanych z terenu miasta nie jest najlepszy, a gospodarkę komunalną w dalszym ciągu zalicza się do największych źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych. Przyjmuje się, że z ogólnej ilości wytwarzanych ścieków komunalnych /bez wód opadowych i infiltracyjnych/, ok. 45% ścieków odprowadzanych jest do odbiorników w postaci nie oczyszczonej, z tego ok. 14% z oczyszczalni w Płaszowie do Drwiny Długiej, ponad 30% kolektorem Nowa Huta do Kanału Suchy Jar i blisko 1% z innych przelewów. W sposób właściwy oczyszczane są jedynie ścieki kierowane na osiedlowe oczyszczalnie Kliny i Bielany. Niekorzystna sytuacja ulegnie zmianie z chwilą włączenia do eksploatacji aktualnie realizowanej oczyszczalni ścieków KUJAWY, natomiast bardziej zdecydowana poprawa nastąpi dopiero po gruntownej modernizacji oczyszczalni ścieków w Płaszowie, z zastosowaniem najnowszych technologii w dziedzinie oczyszczania ścieków wraz ze strącaniem pierwiastków biogenych.

1.4 Ochrona przeciwpowodziowa.

Kraków ma niedostateczny system zabezpieczeń przed powodzią. Istniejące obwałowania i bulwary Wisły na całej 30 kilometrowej długości wykazują niedobory, liczne przecieki i ubytki oraz zbyt niski wskaźnik zagęszczenia gruntu. Ocena stanu wałów na dopływach Wisły jest taka sama jak dla całej Wisły. Kraków powinien być chroniony przed przedostawaniem się na jego teren wielkiej wody tysiącletniej /kontrolnej, której objętość przepływu określano dotychczas na około 3900 m³/s/. Oznacza to, że zgodnie z obowiązującymi przepisami obwałowania Wisły powinny odpowiadać klasie I, a rzędne korony wałów pokrywać się ze zwierciadłem wody tysiącletniej. Tymczasem istniejące budowle przeciwpowodziowe na całej swej długości w granicach miasta nie spełniają tego warunku, lecz generalnie dają zabezpieczenie tylko II klasy, a na niektórych odcinkach poniżej III klasy. Najbardziej zagrożony odcinek znajduje się między mostem Dębnickim a Wzgórzem Wawelu /dł.350 m/ i stanowi obecnie "bramę powodziową" dla wszystkich wezbrań o objętości większej od Q=2600 m³/s.

Duże zagrożenie stanowią również nisko usytuowane mosty Dębnicki i Grunwaldzki, których przeszła prawie całą swoją grubością konstrukcji znajdują się w zasięgu przepływów wyższych od około Q= 2500 m³/s.

Rozwiązaniem trudnej sytuacji byłaby budowa Kanału Krakowskiego, który przejąłby znaczną część wód Wisły oraz nadanie budowanemu zbiornikowi Świnna Poręba odpowiedniego priorytetu, w zakresie ochrony Krakowa przed powodzią o zmodyfikowanie jego zasad gospodarki wodą.

W/w działania inwestycyjne wymagają pozytywnych decyzji Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

1.5 Edukacja ekologiczna

Działalność edukacyjna w zakresie ochrony środowiska związana jest z podnoszeniem świadomości ekologicznej wśród mieszkańców. Polega ona nie tylko na pogłębianiu wiedzy z tego zakresu, lecz również na propagowaniu praktycznych form wdrażania określonych zachowań, zwłaszcza wśród młodzieży szkolnej. Podjęto próbę wdrażania programu selektywnej zbiórki odpadów przy Szkole Podstawowej nr 105 z udziałem mieszkańców osiedla Zielone w Nowej Hucie. Działania o charakterze edukacyjnym poprzedzone zostały

nawiązaniem kontaktów i rozwijaniem współpracy z instytucjami i organizacjami ekologicznymi. Do ważniejszych osiągnięć zaliczyć należy zawiązanie Krakowskiego Porozumienia dla Edukacji Ekologicznej, połączone z wydaniem Biuletynu Sieci nr 1, a także wcielenie w życie inicjatywy władz miasta o powołaniu Forum Ekologicznego przy Małopolskim Instytucie Samorządu Terytorialnego i Administracji, w celu propagowania i wymiany doświadczeń gmin Małopolski w dziedzinie ochrony środowiska.

Emisja zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego w Krakowie w 1993 roku.

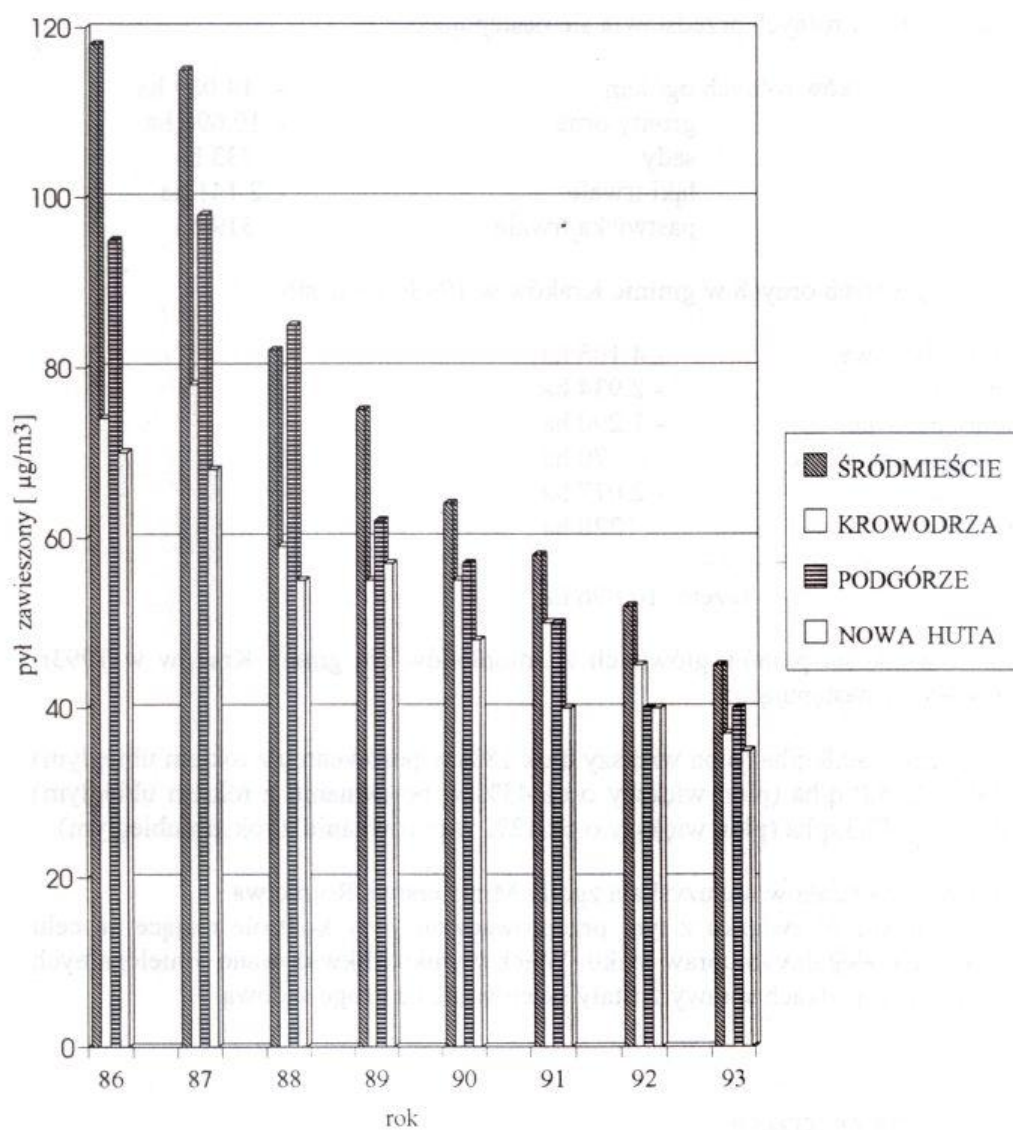
Lp	Wyszczególnienie	Jedn.	1992 r	1993r.
1.	Emisja pyłów z zakładów przemysłowych i komunalnych w tym : HTS	tyś. ton	29,0 17,2	23,8 12,4
2.	Emisja pyłów z kotłowni lokalnych i pieców domowych	"	8,5	8,0
3.	Emisja gazów z zakładów przemysłowych i komunalnych w tym : HTS	"	210,0 156,4	216,0* 166,0*
4	Emisja gazów z kotłowni lokalnych i pieców domowych	"	19,0	18,0

*/Wzrost ilości emitowanych gazów wynika:

- z używania węgla gorszego gatunku' z przyjęcia nowego sposobu wyliczeń (wg prof. Słupek)

STĘŻENIA ŚREDNIOROCZNE PYŁU ZAWIESZONEGO NA TERENIE MIASTA KRAKOWA w latach 1986-1993

na podstawie danych Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska

2. Rolnictwo

2.1 Produkcja roślinna

Powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych na terenie Gminy Kraków w 1993r. wynosiła 14.089 ha. Jest to powierzchnia mniejsza o 24 ha w porównaniu z 1992r. Przyczyną tego jest przekwalifikowanie gruntów rolnych na tereny inwestycyjne.

Struktura użytków rolnych przedstawia się następująco:

powierzchnia użytków rolnych ogółem	- 14.089 ha
w tym:	
grunty orne	- 10.696 ha
sady	- 733 ha
łąki trwałe	- 2.141 ha
pastwiska trwałe	- 519 ha

Zasiewy na gruntach ornych w gminie Kraków w 1993r. wynosiły:

- rośliny zbożowe	-4.105 ha
- ziemniaki	- 2.934 ha
- rośliny pastwne	-1.290 ha
- rośliny przemysłowe	- 70 ha
- warzywa	- 2.077 ha
- pozostałe	- 220 ha

razem: 10.696 ha

Natomiast wielkości plonów głównych ziemiopłodów dla gminy Kraków w 1993r. kształtowały się następująco:

zboża ogółem - 30,8 q/ha (plon większy o ok. 18% w porównaniu z rokiem ubiegłym)
ziemniaki - 215,0 q/ha (plon większy o ok.43% w porównaniu z rokiem ubiegłym) zbiory z
łąk - 48,3 q/ha (plon większy o ok. 13% w porównaniu z rokiem ubiegłym)

W 1993r. Gmina Kraków nie uzyskała zgody Ministerstwa Rolnictwa na uprawę maku. W związku z tym przeprowadzane były kontrole mające na celu wychwycenie nielegalnych upraw maku. W ich wyniku zlikwidowano 5 nielegalnych upraw a w 3 przypadkach sprawy zostały skierowane na drogę sądową.

2.2 Produkcja zwierzęca

Według spisu rolnego z czerwca 1993r. pogłowie zwierząt gospodarskich w dalszym ciągu zmniejsza się i wynosi:

- pogłowie bydła ogółem - 3.165 szt. (spadek o ok.9,7% w porównaniu z 1992r.) w tym krowy - 1.970 szt. (spadek o ok. 11,3% w porównaniu z rokiem ubiegłym)
- pogłowie trzody chlewnej og. - 12.175 szt. (podobnie jak w roku 1992)
- w tym lochy - 747 szt. (spadek o ok. 15,8% w porównaniu z 1992r.)

Dobre plony ziemniaków a także wysoki poziom cen skupu żywca wieprzowego powinien wpłynąć na wzrost zainteresowania producentów chowem trzody chlewnej. Również ceny prosiąt wykazują wysokie tempo wzrostu. Pozwala to prognozować, że stado żeńskie w trzodzie chlewnej zostanie odbudowane.